

**TURUN
YLIOPISTO**
Oikeustieteellinen
tiedekunta

Mielenosoitusoikeuden rajallisuus ja mielenosoitusten poliisikontrolli

OT00BE46-3001 Rikollisuus ja siihen reagointi
ON-työ

Laatija:
Moona Riihimäki

1.3.2026

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

ON-työ

Oppiaine: OT00BE46-3001 Rikollisuus ja siihen reagointi

Tekijä: Moona Riihimäki

Otsikko: Mielenosoitusoikeuden rajallisuus ja mielenosoitusten poliisikontrolli

Ohjaajat: Heini Litmanen, Helena Huhta

Sivumäärä: 21 sivua

Päivämäärä: 1.3.2026

Notaarityö on laadittu seminaarityön ”Poliisi ja mielenosoituskontrolli” pohjalta. Notaarityö tarkastelee mielenosoitusoikeuden suhdetta mielenosoituksen häiritsevyyteen sekä sitä, miten poliisi valtion väkivaltamonopolin valtuutuksella rajoittaa mielenosoitusoikeutta.

Tutkielman metodi on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Analysoitavaan kirjallisuuteen sisältyy teoreettista ja empiiristä tutkimusta. Tutkimuksessa tarkastellaan kriittisesti valtion legitiimin väkivallankäytön monopolia ja poliisia sen osana sekä näiden suhdetta mielenosoitusoikeuteen. Tutkimus sijoittuu kriittisen kriminologian alalle.

Keskeiset tutkimustulokset osoittavat, että de jure mielenosoitusoikeus eroaa huomattavasti de facto mielenosoitusoikeudesta. Määrittelymonopoli mielenosoituksen väkivaltaisuudesta ja häiritsevyydestä on käytännössä poliisilla. Koska mielenosoitusoikeus sisältää rauhanomaisuuden kriteerin, mielenosoittajien määrittely väkivaltaisiksi voi oikeuttaa mielenosoitusta rajoittavan poliisikontrollin. Poliisikontrollin keskeinen seuraus on mielenosoituksen epäpolitisointi; mielenosoitus näyttäytyy legitiimin poliittisen osallistumisen sijaan uhkana yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Avainsanat: mielenosoitusoikeus, väkivaltamonopoli, poliisikontrolli

Sisällys

Mielenosoitusoikeuden rajallisuus ja mielenosoitusten poliisikontrolli	I
Lähteet.....	IV
Lyhenteet	VIII
Liitteet.....	IX
1 Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen tausta ja tutkimuskysymykset.....	1
1.2 Rakenne.....	4
1.3 Käsitteet.....	4
2 Valtion väkivaltamonopoli	5
2.1 Legitiimin väkivallankäytön monopoli.....	5
2.2 Poliisi institutionalisoituneen väkivallan ilmentymänä	6
2.3 Määrittelymonopoli.....	7
3 Mielenosoitusoikeus.....	9
3.1 Oikeudellinen sisältö	9
3.2 Mielenosoitusoikeuden tosiasiallinen rajallisuus	10
3.3 Häiritsevä mielenosoitus	12
4 Määrittelymonopoli ja mielenosoitusoikeuden rajoittaminen.....	15
4.1 Mielenosoitusten poliisikontrolli	15
4.2 Väkivallan semantiikka	16
4.3 Mielenosoituksen epäpolitisaatio.....	17
5 Johtopäätökset.....	20
Liite 1. Seminaarityöhön tehdyt muutokset	22

Lähteet

Kirjallisuus

- Amnesty International, Guidelines on the right to freedom of peaceful assembly. 2024.
- Baker, David, A case study of policing responses to camps for climate action: Variations, perplexities, and challenges for policing. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* 2011 35(2), s. 141–165.
- Belknap, Joanne – Portillos, Alejandra, *Activist Criminology Methods*. Teoksessa Canning, Victoria – Martin, Greg – Tombs, Steve (toim.), *The Emerald International Handbook of Activist Criminology*. Emerald Publishing Limited 2023, s. 21–35.
- Berglund, Oscar, Disruptive protest, civil disobedience & direct action. *Politics* 2025 45(2), s. 239–257.
- Butler, Judith, *The Force of Nonviolence: An Ethico-Political Bind*. Verso 2020.
- Canning, Victoria – Martin, Greg – Tombs, Steve, Why ‘activist criminology’? Why Now? Teoksessa Canning, Victoria – Martin, Greg – Tombs, Steve (toim.), *The Emerald International Handbook of Activist Criminology*. Emerald Publishing Limited 2023, s. 3–17.
- Castle, Taimi, “Cops and the Klan”: Police Disavowal of Risk and Minimization of Threat from the Far-Right. *Critical Criminology* 2021 29(2), s. 215–235.
- Christie, Nils, *A Suitable Amount of Crime*. Routledge 2004.
- Di Ronco, Anna – Selmini, Rossella, *Criminalising Dissent: Key Themes and Emerging Trends*. Teoksessa Di Ronco, Anna – Selmini, Rossella (toim.), *Criminalisation of Dissent in Times of Crisis*. Palgrave Macmillan 2024, s. 1–14.
- Earl, Jennifer, *Political Repression: Iron Fists, Velvet Gloves, and Diffuse Control*. *Annual Review of Sociology* 2011 37, s. 261–284.
- Ellefsen, Rune – Jämte, Jan, The causes, content and consequences of repression: A framework for analyzing protest control in the counter-extremism era. *Social Movement Studies* 2023 22(4), s. 567–582.
- Ferrell, Jeff, In Defense of Resistance. *Critical Criminology* 2022 30(3), s. 603–619.

- Forst, Michael, Position Paper by Michel Forst, UN Special Rapporteur on Environmental Defenders under the Aarhus Convention. UNECE 2024.
- Friedrichs, David, Critical Criminology. Teoksessa Miller, Mitchell (toim.), 21st Century Criminology: A Reference Handbook. SAGE Publications 2009, s. 210–218.
- Fritsch, Katharina – Kretschmann, Andrea, Politics of exception: Criminalizing activism in Western European democracies. Teoksessa Vegh Weis, Valeria (toim.), Criminalization of Activism: Historical, Present and Future Perspectives. Routledge 2022, s. 19–29.
- Gentili, Dario, The Politics of Pure Means: On Paragraphs 10 and 11 of Walter Benjamin's "Toward the Critique of Violence". Critical Times 2019 2(2), s. 261–269.
- Go, Julian, Policing Empires : Militarization, Race, and the Imperial Boomerang in Britain and the US. Oxford University Press, 2025.
- Hasler, Olivia – Walters, Reese – White, Rob, In and Against the State: The Dynamics of Environmental Activism. Critical Criminology 2020 28(3), s. 517–531.
- Human Rights Watch, Silencing the Streets: The Right to Protest Under Attack in the United Kingdom. 7.1.2026.
- Kurtz, Lester – Smithey, Lee, Introduction: Nonviolent Strategy and Repression Management. Teoksessa Kurtz, Lester – Smithey, Lee (toim.), The Paradox of Repression and Nonviolent Movements. Syracuse University Press 2018, s. 1–25.
- Krahn, Henry, Democracy, Disobedience and Accountability. Journal of Ethics and Philosophy 2025 30(2), s. 155–178.
- Maroto, Manuel – González-Sánchez, Ignacio – Brandariz, José, Editors' Introduction: Policing the Protest Cycle of the 2010s. Social Justice 2019 46(2–3), s. 1–27.
- Mead, David, Disruptively Assembling. Teoksessa Abu El-Haj, Tabatha – Hamilton, Michael – Probert, Thomas – Srinivasan, Sharath (toim.), The Oxford Handbook of Peaceful Assembly. Oxford University Press 2024, s. 237–254.
- Pali, Brunilda, A Criminology of Dis/Obedience? Critical Criminology 2023 31(1), s. 3–16.
- Poliisibarometri 2024. Sisäministeriön julkaisuja 2025:11.

- Recasens, Amadeu, The Control of Police Powers. *European Journal on Criminal Policy and Research* 2000 8, s. 247–269.
- Sunshine, Jason – Tyler, Tom, The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. *Law and Society Review* 2003 37(3), s. 513–548.
- Tuzza, Simone, The intersection of power: law enforcement, political authorities and protest policing in Italy. *Justice, Power and Resistance* 2024 7(3), s. 247–265.
- Vegh Weis, Valeria, Introduction. Teoksessa Vegh Weis, Valeria (toim.), *Criminalization of Activism: Historical, Present and Future Perspectives*. Routledge 2022, s. 1–16.
- Vegh Weis, Valeria, *Marxism and Criminology: A History of Criminal Selectivity*. Brill 2017.
- Vilkka, Hanna, Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Art House, 2023.
- Visser, Bram – Pali, Brunilda, ‘We feel that warm breath in our necks’: experiences and impacts of criminalisation of environmental activism in Belgium. *Justice, Power and Resistance* 2024 8(1), s. 5–21.
- Waddington, P. A. J., Towards Paramilitarism – Dilemmas in Policing Civil Disorder. *British Journal of Criminology* 1987 27(1), s. 37–46.
- Walach, Václav, Anarchist Criminology: On the State Bias in Criminology. Mark Seis and Stanislav Vysotsky Interviewed by Václav Walach. *Journal of Extreme Anthropology* 2021 5(1), s. 143–159.
- Wall, Illan rua, The Right to Protest. *The International Journal of Human Rights* 2024 28(8–9), s. 1378–1393.
- Waters, Tony – Waters, Dagmar, Politics as Vocation. Teoksessa Waters, Tony – Waters, Dagmar (toim.), *Weber’s Rationalism and Modern Society*. Palgrave Macmillan 2015, s. 129–198.

Oikeustapaukset

KKO:2025:79

Medialähteet

Amnesty, Oikeutta osoittaa mieltä rajoitetaan järjestelmällisesti Euroopassa – myös Suomessa merkkejä. Amnesty Uutiset 9.7.2024.

<https://www.amnesty.fi/oikeutta-osoittaa-mielta-rajoitetaan-jarjestelmallisesti-euroopassa-myo-suomessa-merkkeja/#:~:text=Oikeutta%20osoittaa%20mieltä%20rajoitetaan%20järjestelmällisesti%20Euroopassa> (luettu 28.2.2026)

STT – Työryhmä, Helsinki ilman natsseja -mielenosoittajilta kovaa kritiikkiä poliisiin toiminnasta – näin poliisi vastaa. Ilta-Sanomat 7.12.2024.

<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010885971.html#> (luettu 12.2.2026).

Muut lähteet

Helsingin poliisilaitos (2024a), Mielenosoitus aiheuttaa merkittävää liikennehaittaa perjantaina Helsingissä. Tiedote 27.6.2024. <https://poliisi.fi/-/mielenosoitus-aiheuttaa-merkittavaa-liikennehaittaa-perjantaina-helsingissa> (luettu 30.4.2025).

Helsingin poliisilaitos (2024c), Helsingin poliisilaitos jatkaa esitutkintatoimia ja tapahtumien selvittämistä. <https://poliisi.fi/-/helsingin-poliisilaitos-jatkaa-esitutkintatoimia-ja-tapahtumien-selvittamista> (luettu 23.5.2025).

Lyhenteet

EIS	Euroopan ihmisoikeussopimus
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
KP-sopimus	Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
PL	perustuslaki (731/1999)

Liitteet

Liite 1. Seminaarityöhön tehdyt muutokset

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta ja tutkimuskysymykset

Mielenosoitusoikeudella on historiallisesti ollut keskeinen rooli yhteiskuntien tasa-arvon edistämässä ja marginalisoitujen äänen vahvistamisessa. Muun muassa naisten äänioikeus, työntekijöiden vuosilomat ja maailmanlaajuiset kansalaisoikeudet saavutettiin pitkälti aktivistien järjestäytymisellä ja mielenosoitusten herättämän yhteiskunnallisen liikehdinnän avulla.¹ Mielenosoitusoikeus on edustuksellisesti demokraattisessa yhteiskunnassa tärkeä poliittisen vaikuttamisen väylä, sillä se mahdollistaa ulkoparlamentaarisien mielipiteenilmaisun ja päättäjien vastuuseen asettamisen muun muassa tilanteissa, joissa valtionjohdon koetaan rikkovan esimerkiksi vaalilupauksia tai voimassa olevaa kansallista tai kansainvälistä oikeutta. Toisaalta mielenosoitusoikeus mahdollistaa myös epäoikeudenmukaiseksi koetun oikeusjärjestyksen kritisoimisen myös sellaisenaan ilman, että mitään lakia olisi varsinaisesti rikottu.

Mielenosoitusoikeudella on kuitenkin rajansa. Mielenosoitusoikeus on nähdäkseni oikeutena siitä erityislaatuinen, että ainakin sen muodollisena funktiona on mahdollistaa yhteiskunnan vallitsevan asiain tilan ja usein valtaapitävien toiminnan kritisoiminen helpommin hallittavan parlamentaarisen kehikon ulkopuolella. Päättäjillä on kuitenkin usein vahva taloudellinen ja poliittinen insentti pyrkiä ylläpitämään vallitsevaa järjestystä, minkä vuoksi mielenosoitusoikeutta on rajoitettava. Valtion viranomaisista erityisesti poliisilla on mielenosoitusten kontrolloimisessa keskeinen tehtävä yleisen järjestyksen ylläpitäjänä. Mielenosoituksen ja poliisin välillä vallitseekin keskeinen jännite; mielenosoitus on luonteeltaan pohjimmiltaan poliittista mielipiteenilmaisua ja demokratian kulmakivi, mutta poliisi suhtautuu siihen usein häiriönä yleiselle järjestykselle.²

Mielenosoitusten ja mielenosoitusoikeuden rajoittaminen on ajankohtainen aihe, sillä viime vuosina etenkin ympäristö- ja ilmastoaktiivisuuden sekä Palestiina-mielenosoitusten kontrolli ja aktiivisuuden kriminalisaatio on lisääntynyt monissa Euroopan maissa.³ Myös poliisin toiminnan epäoikeudenmukaisuudesta sekä poliisin liiallisesta voimankäytöstä mielenosoituksissa on viime vuosina uutisoitu enenevässä määrin muun muassa Black Lives Matter -

---

¹ Amnesty 2024.

² esim. Vegh Weis 2022, s. 1.

³ Forst 2024.

mielenosoitusten yhteydessä. Human rights watch -järjestön vuoden 2026 raportin mukaan Isossa-Britanniassa on hiljattain pyritty rajoittamaan mielenosoitusoikeutta huomattavasti kriminalisoimalla rauhanomaisia mielenosoitustapoja, laajentamalla poliisin toimivaltaa ja harkintavaltaa mielenosoituksissa ja määrittelemällä Palestiina-aktivistien ryhmä terroristijärjestöksi. Human rights watch varoittaa, että rauhanomaisten mielenosoitusten kriminalisointi ja poliisin harkintavallan laajentaminen hiljentävät toisinajattelua, vaarantavat mielenosoitusoikeuden toteutumisen ja rappeuttavat sen myötä koko demokratiaa.⁴

Brunilda Palin mukaan kriminologia on keskittynyt pitkään yksilöiden rikollisuuteen ja poikkeavuuteen, minkä vuoksi alalla on tutkimusaukko muun muassa toisinajattelun kriminalisaation tutkimuksessa.⁵ Hän hahmottelee poikkitieteellistä tutkimusagendaa tottelevaisuuden ja tottelemattomuuden kriminologialle (*a criminology of dis/obedience*), joka vaatii hänen mukaansa näkökulmien yhdistämistä muun muassa sosio-oikeudellisesta tutkimuksesta ja filosofiasta.⁶ Di Roncon ja Selminin mukaan aktivismin kontrollia ja kriminalisaatiota on tutkittu kriminologiassa vähän, ja silloinkin useimmiten poliisin näkökulmasta.⁷

Stanislav Vysotskyn mukaan valtavirtakriminologian teoriat eivät sovellu mielenosoitusten selittämiseen,⁸ minkä vuoksi lähestyn aihetta kriittisen kriminologian ja aktivistikriminologian näkökulmasta. Kriittinen kriminologia kyseenalaistaa valtavirtakriminologian käsitykset rikollisuudesta ja kontrollista,⁹ ja sen peruslähtökohtana on ajatus rikollisuudesta sosiaalisena konstruktiona, jonka sisältö vaihtelee ajasta ja paikasta riippuen.¹⁰ Kriittisten kriminologioiden ei siten tarvitse rajoittaa analyysiaan rikoksen ja kontrollin legalistiseen kehikkoon. Valeria Vegh Weis tunnistaa valikoivuuden ja epätasa-arvon avainkäsitteiksi tutkittaessa rikosten ja rikoskontrollin välistä yhteyttä.¹¹

Aktivistikriminologia on kriittisen kriminologian alasuuntaus, jolle olennaista on tutkimuksen arvovapauden kritiikki. Belknapin ja Portillosin mukaan yhteiskuntatieteissä arvovapauden vaatimusta on käytetty estämään marginalisoituja ryhmiä tekemästä tutkimusta.¹² Canningin

---

⁴ Human rights watch 2026.

⁵ Pali 2022, s. 4.

⁶ mt. s. 4–5.

⁷ Di Ronco – Selmini 2024, s. 5.

⁸ Walach 2021, s. 149–150.

⁹ Friedrichs 2009, s. 210.

¹⁰ Christie 2004, s. 10–12.

¹¹ Vegh Weis 2017, s. 1.

¹² Belknap – Portillos 2023, s. 23.

ym. mukaan myöskään valtavirtakriminologia – kuten mikään muukaan tutkimus – ei ole arvovapaata, vaan se ylläpitää vallitsevaa epätasa-arvoa.¹³ Tutkijan näkökulma ja lähtökohdat vaikuttavat aina tutkimukseen, minkä vuoksi niistä on tärkeää kertoa avoimesti.¹⁴ Tutkin aihetta erityisesti mielenosoittajien, en poliisin, näkökulmasta.

Tutkimukseni käsittelee mielenosoitusoikeuden suojan rajallisuutta suhteessa mielenosoitusten aiheuttamaan häiriöön sekä valtion väkivaltamonopolin ja erityisesti määrittelymonopolin osallisuutta mielenosoitusoikeuden rajoittamisessa.

Tutkimuskysymykseni ovat: Mikä on mielenosoitusoikeuden suhde mielenosoituksen konkreettiseen häiritsevyyteen? Miten valtion väkivaltamonopoli ja erityisesti poliisi sen edustajana tosiasiallisesti rajoittaa mielenosoitusoikeutta? Pyrin täyttämään Palin hahmottelemaa toisinajattelun kriminalisaation tutkimusaukkoa tarkastelemalla monitieteellisestä näkökulmasta mielenosoitusten ja valtion väkivaltamonopolin jännitteistä suhdetta. Mielenosoitusten poliisikontrollista Suomessa tai suomeksi ei myöskään löydy juurikaan tutkimusta, ja poliisikontrolliin kohdistuva kritiikki on ylipäättään paljon harvinaisempaa kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Nähdäkseni tätä voi selittää muun muassa se, että Suomessa luottamus poliisiin on yleisesti varsin korkealla; esimerkiksi Poliisibarometrin vastaajista 92% ilmoitti luottavansa poliisiin vuonna 2024.¹⁵ En rajaa näkökulmaani Suomen kontekstiin, mutta hyödynnän joitakin havainnollistavia esimerkkejä Suomesta.

Tutkielma on luonteeltaan teoreettinen, ja sen metodina on narratiivinen kirjallisuuskatsaus¹⁶. Tutkimuksen kohde on kaksiosainen; analysoin yhtäältä mielenosoitusoikeuden oikeudellista sisältöä ja toisaalta mielenosoitusoikeutta rajoittavaa poliisikontrollia kriminologisena ilmiönä. Aineistona on kriittistä oikeusteoreettista kirjallisuutta, yhteiskuntafilosofista teoriaa sekä kriminologista kirjallisuutta etenkin kriittisen kriminologian ja aktivistikriminologian aloilta. Aiheen laajuuden, löytämieni lähteiden ja oman näkökulmani/osaamiseni rajallisuuden vuoksi tutkielman käsiteltäväksi alueeksi rajautui luontevasti länsimainen kirjallisuus. Pyrin hahmottamaan nykytilannetta, minkä vuoksi valitsin mahdollisimman tuoretta lähdekirjallisuutta, kuitenkin klassikotutkimuksia unohtamatta. Taustoitan ilmiöitä myös sivuamalla niiden taustalla vaikuttavia filosofisia teorioita.

---

¹³ Canning – Martin – Tombs 2023, s. 11.

¹⁴ mt. s. 12.

¹⁵ Poliisibarometri 2024.

¹⁶ Vilka 2023, jakso 1.2.1.

1.2 Rakenne

Mielenosoitusten poliisikontrollin ja mielenosoitusoikeuden tosiasiallisen luonteen ymmärtämiseksi on nähdäkseni mielekästä tarkastella valtion väkivaltamonopolia ja sen suhdetta mielenosoituksiin. Luvussa 2 käsittelenkin keskeistä sosiologista teoriaa valtion legitiimin väkivallankäytön monopolista, siihen kytkeytyvää määrittelymonopolia sekä poliisiin ilmentämää institutionalisoitunutta väkivaltaa.

Luvussa 3 tarkastelen ensin mielenosoitusoikeuden lähtökohtia eli sen luonnetta kokoontumisvapauden ja sananvapauden eräänlaisena johdannaisoikeutena. Sen jälkeen pyrin selvittämään, mikä kansainvälisen ihmisoikeusnormiston tarkoittaman mielenosoitusoikeuden sisältö ja funktio tosiasiasa on, ja millaisia implikaatioita sillä on laajemmin ymmärretylle oikeudelle osoittaa mieltä. Esimerkkinä mielenosoitusoikeuden rajallisuudesta tarkastelen häiritsevää mielenosoitusta.

Luvussa 4 tutkin, miten poliisi valtion väkivaltamonopolin edustajana tosiasiallisesti rajoittaa mielenosoitusoikeuden toteutumista.

1.3 Käsitteet

Käytän enimmäkseen käsitettä mielenosoitusoikeus, vaikkei sen nimistä perus- tai ihmisoikeutta sellaisenaan ole olemassa. Mielenosoitusoikeuden kodifioitu muoto ilmenee erityisesti kokoontumisvapautena, mutta pohjaa laajemmin myös sananvapauteen. Tässä tutkielmassa viitataan mielenosoitusoikeudella näiden oikeuksien yhdistelmään. Valitsin puhua nimenomaan mielenosoitusoikeudesta kokoontumisvapauden sijaan, sillä se sallii nähdäkseni lainopillista kontekstia laajemman teoreettisen tarkastelun eikä rajaa tarkastelua tiettyyn kansalliseen oikeusjärjestykseen.

2 Valtion väkivaltamonopoli

2.1 Legitiimin väkivallankäytön monopoli

Sosiologi Max Weberin (1864–1920) määritelmän mukaan valtio on ainoa moderni ihmisyyhteisö, joka varaa itselleen legitiimin väkivallankäytön monopolin tietyllä maantieteellisesti rajatulla alueella.¹⁷ Valtion väkivaltamonopoli tarkoittaa, että valtiolla on yksinoikeus käyttää laillista väkivaltaa rajojensa sisäpuolella, kun taas muiden kuin valtion viranomaisten käyttämä väkivalta on epälegitiimiä, eli esimerkiksi kansalaisilla ei lähtökohtaisesti ole laillista oikeutta käyttää väkivaltaa toisiaan tai valtion viranomaisia vastaan. Ainoastaan valtio voi sallia fyysisen voimankäytön valtapiiriinsä kuuluville organisaatioille tai henkilöille¹⁸, kuten poliisille. Teorian taustalla on englantilaisen filosofin Thomas Hobbesin (1588–1679) yhteiskuntasopimusteoria siitä, että ilman tällaista valtion väkivaltamonopolia luonnontilassa vallitsisi väkivaltainen anarkia, jonka kaitsemiseksi tarvitaan valtio suojelemaan kansalaisia toistensa väkivallalta.¹⁹

Myös filosofi Walter Benjaminin (1892–1940) mukaan modernissa valtiossa väkivalta on nimenomaan tällä tavoin institutionalisoitunutta, eli se kumpuaa yhteiskunnan rakenteista itsestään eikä niinkään yksilöiden tai ryhmien toisiinsa kohdistamasta väkivallasta. Benjamin kääntää kuitenkin hobbesilaisen käsityksen luonnontilan ja yhteiskunnan suhteesta pääläelleen; siinä missä Hobbes ajatteli, että pelko luonnontilan väkivaltaisuudesta motivoi ihmiset luopumaan vallastaan ja vapaudestaan vastineeksi valtion tarjoamasta turvallisuudesta, Benjaminin mukaan väkivallan pelko on edelleen läsnä valtion oikeudellisessa instituutiossa ja on välttämätön sen ylläpitämiseksi.²⁰ Benjamin jakaa oikeusjärjestykseen hänen mukaansa välttämättä sisältyvän väkivallan lakia ylläpitävään (*law-preserving violence*) ja lakia synnyttävään väkivaltaan (*law-positing violence*). Benjaminin mukaan poliisi sekä ylläpitää lakia valvomalla sen noudattamista että luo uutta lakia käyttämällä laajaa harkintavaltaansa lainvalvontatilanteissa.²¹

---

¹⁷ Waters – Waters 2015, s. 136.

¹⁸ mt.

¹⁹ Gentili 2019, s. 265.

²⁰ mt.

²¹ mt., s. 262.

2.2 Poliisi institutionalisoituneen väkivallan ilmentymänä

Simone Tuzza mukaan poliisin ja poliittisen vallan välillä vallitsee molemminpuolinen riippuvaisuus. Esimerkiksi poliisin lainvastaista tai tarpeettoman väkivaltaista toimintaa ei tulisi nähdä instituutiosta irrallisena, yksittäisten “mätien omenoiden” tekosina, vaan rakenteista itsestään kumpuavana.²² Poliisi on yksi valtion väkivaltamonopolin edustajista, jolloin myös oletusarvoisesti poliisin käyttämä väkivalta on legitiimiä ja tilanteen vaatimaa toisin kuin kansalaisen, joka väkivaltaisesti tai ylipäätään vastustaa poliisia. Poliisi käyttää väkivaltamonopolin sille suomaa valtuuksia esimerkiksi ottaessaan rikoksesta epäiltyjä mielenosoittajia kiinni ja kohdistessaan näihin voimakeinoja. Nimenomaan tämä välittömän fyysisen voimankäytön potentiaali erottaa poliisin (ja armeijan) muista valtion väkivaltamonopolin viroista; poliisilla on poikkeuksellisen laaja toimivalta puuttua ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin esimerkiksi rikoskontrollin tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden nimissä.

Väkivaltamonopolin käsitteen tarkoittama väkivalta ei kuitenkaan ole tai sen ei ainakaan tulisi olla mielivaltaista, vaan lakiin perustuvaa, kuten muunkin julkisen vallankäytön. Tilannetta mutkistaa kuitenkin se, että poliisilla on laaja harkintavalta siihen, millaista ja kuinka suurta voimankäyttöä tilanne kulloinkin vaatii.²³ Poliisin on kunnioitettava toiminnassaan perus- ja ihmisoikeuksia sekä noudatettava muun muassa suhteellisuusperiaatetta, vähimmän haitan periaatetta sekä tarkoitussidonnaisuuden periaatetta. Poliisin laillisen voimankäytön rajoja ei ole kuitenkaan eksplisiittisesti määritelty, jolloin esimerkiksi voimankäytön suhde mielenosoittajien aiheuttamaan uhkaan nähden jää loppujen lopuksi käytännössä poliisin harkittavaksi. Voimankäytön taso voi näin riippua esimerkiksi poliisin sisäisistä käytänteistä tai yksittäisten poliisien henkilökohtaisesta tilanteen tulkinnasta.

Demokraattisessa yhteiskunnassa poliisin on mielenosoituksia kontrolloidessaan tärkeää säilyttää legitimitettinsä kansalaisten silmissä. Poliisia totellaan paremmin, mikäli sen olemassaolo ja toiminta koetaan legitiiminä ja reiluna.²⁴ Filosofin Antonio Gramscin (1891–1937) hegemoniateorian mukaan tällaisen hierarkian ylläpitäminen on tehokkaampaa, mikäli kansa opetetaan oletusarvoisesti hyväksymään vallitseva yhteiskuntajärjestys – tässä tapauksessa poliisin legitimitetti – kuin jos poliisin käskyjen noudattaminen pitäisi aina

---

²² Tuzza 2024, s. 250.

²³ Recasens 2000, s. 255–256.

²⁴ Sunshine – Tyler 2003, s. 535.

varmistaa väkivalloin pakottamalla.²⁵ Poliisikontrollista luodaan puolueeton kuva järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjänä, vaikka poliisin sisäänrakennettu tehtävä on edelleen olla valtion väkivaltamonopolin pakkovaltaa käyttävä elin.²⁶

2.3 Määrittelymonopoli

Étienne Balibarin mukaan valtion väkivaltamonopoliin kytkeytyy olennaisesti väkivallan/voimankäytön määrittelymonopoli, jolla valtio nostaa itsensä ylivertaisen ja universaalien rationaalisuuden jalustalle.²⁷ Illan rua Wallin mukaan mielenosoituskontrolli keskeinen ongelma on juuri se, että valtiolla on samaan aikaan sekä väkivalta- että määrittelymonopoli.²⁸ Valtiolla – ja poliisilla sen väkivaltamonopolin edustajana – on yhtäältä yksinoikeus käyttää legitiimiä väkivaltaa ja toisaalta valta määrittellä mielenosoittajien toiminta potentiaalisesti tai tosiasiallisesti väkivaltaiseksi ja siten oikeuttaa (väkivaltainenkin) mielenosoituskontrolli ja mielenosoitusoikeuden rajoittaminen.

Nähdäkseni mielenosoitusten nykykontekstissa määrittelymonopolin käsite on syytä ymmärtää hieman laajemmin. Määrittelymonopoli ei koske ainoastaan väkivallan ja voimankäytön määrittelyä, vaan laajemmin valtaa määrittellä mielenosoituksen luonne ja siten tilanteen ”vaatima” poliisikontrolli. Määrittelymonopolia vahvistaa myös median osallisuus; Maroton ym. mukaan etenkin suurilla mediataloilla on usein tapana lähtökohtaisesti luottaa poliisiin sanaan ja suhtautua mielenosoittajien sanaan epäluuloisemmin.²⁹ Laaja määrittelymonopoli mahdollistaa muun muassa mielenosoittajien leimaamisen yleistä järjestystä häiritseviksi rikollisiksi ja poliisin määrittelyn puolestaan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjäksi.

Määrittelymonopolin kaksoisstandardit eivät ulotu ainoastaan poliisiin ja aktivistien suhteeseen, vaan näkyvät myös siinä, miten poliisi määrittelee eri ideologiaa tai agenda edustavien aktivistiryhmien toimintaa. Yhdysvaltalaisten tutkimusten mukaan poliisilla on tapana esimerkiksi vähätellä valkoista ylivaltaa kannattavien äärioikeiston mielenosoitusten uhkaavuutta, vaikka niiden järjestäjäryhmät olisivat aiemmin syyllistyneet valtion sisäisen terrorismiin. Sitä vastoin poliisi usein leimaa valkoista ylivaltaa vastustavat mielenosoittajat

---

²⁵ Baker 2011, s. 142.

²⁶ mt.

²⁷ Wall 2024, s. 1389.

²⁸ Wall 2024, s. 1385–1386.

²⁹ Maroto – Gonzalez-Sanchez – Brandariz 2019, s. 13.

niskoitteleviksi, yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaaviksi radikaaleiksi.³⁰ Myös Suomessa Helsinki ilman natseja -vastamielenosoituksen järjestäjät ovat kritisoineet poliisia siitä, että se vaikuttaa valvovan ja kontrolloivan nimenomaan antifasistisia vastamielenosoittajia ja pyrkivän turvaamaan äärioikeistolaisen 612-mielenosoituksen häiriöttömän toteutumisen.³¹ Poliisin puolueettomuus ja neutraalius yleisen järjestyksen turvaajana onkin liberaaleissa demokratioissa syvälle juurtunut myytti.³²

Diskursiivinen kontrolli, jollaista määrittelymonopoli edustaa, on piilevämpää kuin suora pakkovalta ja siten vaikeammin havaittavissa ja vähemmän kritisoitua. Waddingtonin mukaan modernin poliisin legitimiteetti perustuu siihen, että poliisia pidetään puolueettomana ja sen koetaan käyttävän voimaa maltillisesti.³³ Mikäli poliisi valtion väkivaltamonopolin edustajana kohdistaa mielivaltaiselta vaikuttavaa kontrollia tai väkivaltaa väkivallattomiin mielenosoittajiin, sen legitimiteetti kansan silmissä kärsii. Poliisin mielenosoituskontrolli oikeutetaan myös väittämällä, ettei poliisi tukahduta valtionjohdolle epämieluisia mielenosoituksia, vaan ainoastaan valvoo lakien noudattamista ja väkivaltaa ja epäjärjestyttä vastaan.³⁴ Näin legitimiteetin hapertumista ehkäistään määrittelymonopolin taitavalla hyödyntämisellä.

Mielenosoitusoikeuden ihmisoikeusstatuksesta³⁵ johtuen sitä saa rajoittaa ainoastaan legitiimissä tarkoituksessa, joita ovat kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys ja turvallisuus, julkisen terveyden tai moraalin suojeleminen, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien suojeleminen. Mikäli mielenosoitus onnistuneesti määritellään uhaksi jollekin näistä, on siihen kohdistettavat rajoitukset ja poliisikontrolli mahdollista oikeuttaa.

---

³⁰ Castle 2020, s. 230-231.

³¹ STT Työryhmä, 2024.

³² Castle 2020, s. 231.

³³ Waddington 1987, s. 37–38.

³⁴ mt., s. 37.

³⁵ Viitataan tässä KP-sopimuksen artiklaan 21, joka koskee oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen. Muita kriteerejä oikeuden rajoittamiselle ovat lakisääteisyys, välttämättömyys, suhteellisuusvaatimus ja syrjimättömyys. Samat kriteerit heijastuvat myös Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja Suomen perustuslakiin.

3 Mielenosoitusoikeus

3.1 Oikeudellinen sisältö

Nimenomaista mielenosoitusoikeutta ei sellaisenaan sisälly kansainväliseen ihmisoikeusnormistoon, vaan se johdetaan sananvapaudesta ja kokoontumisvapaudesta.³⁶ Sama logiikka pätee siten myös EU-oikeudessa ja Suomen perustuslaissa. Perustuslain 13§ koskee kokoontumisvapautta, ja sen mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin. Euroopassa EU:n perusoikeuskirjan 12 artikla ja EIS 11 artikla koskevat kokoontumisvapautta. Kansainvälisessä oikeudessa mielenosoitusoikeus johdetaan niin ikään YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä KP-sopimus) 21 artiklan oikeudesta rauhanomaiseen kokoontumiseen (*right to peaceful assembly*). Mielenosoitusoikeuden taustalla vaikuttaa myös sanan- ja mielipiteenvapaus, sillä mielenosoituksen keskeisenä funktiona on poliittinen mielipiteenilmaisu.

YK:n ihmisoikeuskomitean antama KP-sopimuksen yleiskommentti 37 täsmentää artiklan 21 oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen. Sen mukaan mielenosoituksen rauhanomaisuuden tulee olla oletusarvoista, ja todistustaakka mielenosoituksen rauhattomuudesta tai väkivaltaisuudesta on viranomaisilla.³⁷ Mielenosoitusta ei tule kohdella uhkana yleiselle järjestykselle heppoisin perustein. Rauhanomaisuuden käsite tulee ymmärtää laajasti, ja väkivaltaisuuden tai rauhattomuuden kynns tulee asettaa korkealle; väkivallan kynns ylittyy vasta sellaisesta fyysisestä voimankäytöstä, joka todennäköisesti johtaa tapaturmaan, kuolemaan tai vakavaan omaisuusvahinkoon.³⁸ Myöskään esimerkiksi liikennettä häiritsevää mutta rauhanomaista kansalaistottelemattomuutta ei lähtökohtaisesti tulisi rajoittaa ainoastaan siitä aiheutuvan häiriön perusteella.³⁹

Mielenosoituksen järjestäminen ei ole luvanvaraista, mutta se saattaa edellyttää ilmoitusta poliisille. Jo ilmoitusvelvollisuus itsessään kuitenkin rajoittaa mielenosoitusoikeutta, minkä vuoksi sen on oltava lakiin perustuva, välttämätön ja oikeasuhtainen.⁴⁰ Ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus voi olla esimerkiksi mahdollistaa poliisille mielenosoituksen turvaamiseen

---

³⁶ Wall 2024, s. 1379.

³⁷ Amnesty 2024, s. 12.

³⁸ mt.

³⁹ mt., s. 77.

⁴⁰ mt., s. 16.

valmistautuminen ja yleisen järjestyksen ylläpitäminen.⁴¹ Poliisi ei kuitenkaan saa hajottaa mielenosoitusta pelkästään sillä perusteella, ettei siitä ollut tehty ilmoitusta.⁴²

Vaikka mielenosoituksen järjestämiseen ei tarvita poliisin lupaa, on poliisilla esimerkiksi Suomessa poliisilain nojalla toimivalta – ja ilmoitusvaatimuksen myötä myös ennakkollinen mahdollisuus – määrätä mielenosoitus päättymään tai siirtymään. Mikäli mielenosoittajat eivät tottele poliisin siirtymis- tai poistumiskäskeä, he syyllistyvät laittomaan niskoitteluun, kuten Elokapiinan erästä mielenosoitusta koskevassa tapauksessa KKO:2025:79, jossa KKO huomautti myös, ettei mielenosoituksesta ollut tehty poliisille ilmoitusta. Poliisi voi hajottaa mielenosoituksen esimerkiksi, jos mielenosoituksesta aiheutuu liiallista pitkäkestoista häiriötä liikenteelle. Nähdäkseni poliisin laaja toimivalta ja harkintavalta johtavat siihen, että mielenosoitusoikeus toteutuu loppujen lopuksi käytännössä poliisin ehdoilla, mikä on ongelmallista, kun ottaa huomioon esimerkiksi poliisin yhteiskunnallisen aseman sekä mahdollisen puolueellisuuden tai liiallisen voimankäytön.

3.2 Mielenosoitusoikeuden tosiasiallinen rajallisuus

Kansainvälinen ihmisoikeusnormisto velvoittaa valtioita turvaamaan mielenosoitusoikeuden toteutumisen. Muun muassa Amnesty on Euroopan mielenosoituskontrollia koskevassa raportissaan kuitenkin huomauttanut, että viime vuosina mielenosoitukseen on kohdistettu tarpeettoman laajoja rajoituksia hatarin tai syrjivin perustein. Etenkin Palestiina-mielenosoitukseen on kohdistettu perusteettomia rajoituksia ja poliisiväkivaltaa. Myös rauhanomaiseen kansalaistottelemattomuuteen on vastattu tarpeettoman ankarasti.⁴³

Mielenosoitusoikeuden todellisuus vaikuttaa siis eroavan huomattavasti mielenosoitusoikeuden lakisääteisestä ideaalista. Nähdäkseni on mielekästä tarkastella ongelman mahdollisia syitä.

Mielenosoitusoikeus on eräänlainen johdannaisoikeus, jonka ymmärtämiseksi on tarkasteltava sen lähtökohtia sananvapaudessa ja kokoontumisvapaudessa sekä näiden keskinäistä suhdetta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään konseptualisoinut sananvapauden ja kokoontumisvapauden suhdetta siten, että sananvapaus on *lex generalis* ja kokoontumisvapaus sen *lex specialis* eli sananvapauden harjoittamisen alalaji.⁴⁴ Illan rua Wall

---

⁴¹ mt.

⁴² mt.

⁴³ Amnesty 2024.

⁴⁴ Wall 2024, s. 1380–1381.

argumentoi, että koska sananvapauden funktio on kommunikatiivinen, on kokoontumisvapaus sen alalajina (ja mielenosoitusoikeuden kodifioituna muotona) niin ikään tulkittavissa funktioltaan ennen kaikkea kommunikatiiviseksi.⁴⁵ Mielenosoitusten konkreettisen vaikutuksen mahdollisuuttakin siedetään nimenomaan siksi, että kommunikaatiota pidetään demokratialle niin keskeisenä.⁴⁶ Kommunikatiivisuuden (ja rauhanomaisuuden) priorisoiminen rajaa Wallin mukaan huomattavasti mielenosoitusoikeuden tosiasiallista purevuutta siten, että mielenosoituksen konkreettinen (*material*) funktio ja tehokas vastarinta ovat vaarassa jäädä mielenosoitusoikeuden suojan ulkopuolelle.

Wall hahmottaa mielenosoitusoikeuden sellaiseksi oikeudeksi, joka on otettava valtiosta huolimatta, ei sen suojauksella ja avustuksella. Valtiot eivät järjestä mielenosoituksia, vaan sietävät niitä kansalaisiltaan tiettyyn rajaan asti. Tämä sietokyky on usein kääntäen verrannollinen mielenosoituksen menestyksen todennäköisyyteen; mitä tehokkaammalta ja suosittummalta mielenosoitus vaikuttaa, sitä enemmän valtiolla on intressejä pyrkiä tukahduttamaan ja neutralisoimaan sitä.⁴⁷ Mielenosoitus on siis sitä hyväksyttävämpi, mitä tehottomampi se on konkreettisesti haastamaan valtion status quota. Olivia Haslerin ym. mukaan mielenosoituksiin kohdistuu voimakasta poliisikontrollia ja kriminalisaatiopyrkimyksiä etenkin silloin, jos mielenosoittajien toiminta uhkaa konkreettisesti valtionjohdon tai ylikansallisten suuryritysten taloudellisia intressejä.⁴⁸

Wall ei kuitenkaan väitä, että kommunikatiivinen mielenosoitus olisi sinällään turha tai täysin tehoton. Sen sijaan hän pyrkii havainnollistamaan, kuinka oikeudellinen tarkastelukehikko redusoi mielenosoituksen ilmiönä sen kommunikatiiviseen muotoon/funktioon ja siten nostaa kommunikatiivisen mielenosoituksen jalustalle konkreettisen kustannuksella. Kun mielenosoitusoikeuden ydinalueeksi tulkitaan mielipiteenilmaisu konkreettisen vaikuttamisen sijaan, mielenosoitus rajataan helpommin hallittavaan muotoon kuin jos se sisältäisi oletusarvoisesti myös konkreettisen toiminnan mahdollisuuden. Henry Krahnin mukaan myös konkreettisella voimankäytöllä tai häiritsemisellä voi kuitenkin olla kommunikatiivinen ja vastuuseen asettava funktio nuhtelun (*reproof*) muodossa.⁴⁹ Tästä esimerkki on nähdäkseni häiritsevä mielenosoitus.

---

⁴⁵ mt.

⁴⁶ mt., s. 1385.

⁴⁷ mt., s. 1379.

⁴⁸ Hasler ym. 2020, s. 528.

⁴⁹ Krahn 2025 s. 163–164.

3.3 Häiritsevä mielenosoitus

Baileyn ym. mukaan konkreettisesti häiritsevät mielenosoitukset ovat yleistyneet suhteessa paikasta toiseen siirtyviin kulkuemuotoisiin mielenosoituksiin.⁵⁰ Garean ja Taylorin mukaan valtiot ovat trendin seurauksena pyrkineet tukahduttamaan häiritseviä mielenosoituksia yhtäältä kriminalisoimalla niitä esimerkiksi sakkojen ja vankeustuomioiden muodossa ja toisaalta laajentamaan poliisin toimivaltaa hajottaa ja kontrolloida mielenosoituksia.⁵¹ Tutkimusten mukaan häiritsevä mielenosoitus on usein tehokkaampi kuin ei-häiritsevä; progressiivinen poliittinen kehitys on lähes aina ainakin osittain seurausta häiritsevistä mielenosoituksista. Taktisella häiritsevyydellä on esimerkiksi mahdollista saada mielenosoitukselle enemmän näkyvyyttä pienemmällä osallistujamäärällä ja saavuttaa suoria tavoitteita tietyissä olosuhteissa.⁵² Häiritsevä mielenosoitus onkin nähdäkseni kuvaava esimerkki aiemmin mainitusta mielenosoituksen tehokkuuden ja valtion sietokyvyn käänteisestä verrannollisuudesta.

Nykyään oikeus rauhanomaiseen kokoontumiseen kansainvälisenä ihmisoikeutena suojaa häiritsevää mielenosoitusta ainakin osittain, joskin siedettävä häiriön taso vaihtelee muun muassa oikeuskäytännöittäin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa mielenosoitusoikeus on häiritsevyyden suhteen verrattain kapea. Sitä vastoin Euroopan ihmisoikeussopimusta ja KP-sopimusta tulkitaan nykyään siten, että valtioilla on velvollisuus pääsääntöisesti sietää häiritseviä mutta väkivallattomia mielenosoituksia tiettyyn pisteeseen asti.⁵³ Mikäli mielenosoituksissa ei siedettäisi lainkaan ulkopuolisille tai mielenosoituksen kohteelle aiheutuvaa häiriötä, olisi oikeus lähes yhtä tyhjän kanssa.⁵⁴

EIT:n oikeuskäytännön mukaan mielenosoituksista aiheutuvaa häiriötä tulisi sietää tiettyyn pisteeseen asti normaalina osana julkista poliittista toimintaa.⁵⁵ Rauhanomaiseen mielenosoitukseen ei ainakaan periaatteessa pitäisi kohdistua rikosoikeudellisten seuraamusten tai vapaudenmenetyksen uhkaa, vaikka mielenosoituksesta aiheutuisi häiriötä sivullisille.⁵⁶ Siedettävä häiriön taso vaikuttaa kuitenkin olevan tulkinnanvarainen ja muuttuva. Selvää on, ettei ainakaan taktisesti häiriötä aiheuttava mielenosoitus nauti

---

⁵⁰ Berglund 2023, s. 239.

⁵¹ mt.

⁵² mt. s. 240.

⁵³ Mead 2024, s. 239.

⁵⁴ mt.

⁵⁵ mt. s. 241–242.

⁵⁶ mt.

samanlaista suojaa kuin tavoitteiltaan ja toiminnaltaan ennen kaikkea kommunikatiivinen mielenosoitus.⁵⁷ Tässä tulemme jälleen Wallin kritiikkiin mielenosoitusoikeuden kommunikatiivisen funktion ensisijaisuudesta; mielenosoitus saa aiheuttaa korkeintaan satunnaista, riittävän lyhytkestoista ja pientä häiriötä, kunnes väkivaltamonopoli poliisikontrolleineen ja sanktioineen saa puuttua peliin mielenosoitusoikeuden estämättä.

David Meadin mukaan häiritsevyyden näkyvimmit esiintymismuodot mielenosoitusten yhteydessä ovat ihmisistä tai esineistä muodostettu fyysinen este sekä ympäristöllinen häiriö, kuten ääni.⁵⁸ Oscar Berglund puolestaan määrittelee häiritsevän mielenosoituksen (*disruptive protest*) liberaalia kansalaistottelemattomuutta ja anarkistista suoraa toimintaa yhdistäväksi mielenosoitukseksi, joka pyrkii konkreettisesti ja taktisesti häiritsemään pääoman kerryttämisen toimijoita, instituutioita ja prosesseja turvautumatta suoraan sabotaasiin. Häiritsevän mielenosoituksen muotoja ovat esimerkiksi Sovacoolin ja Dunlapin mainitsemat massapidätykset, valtaukset, kiinnittäytymiset (*lock-ons*), luvattomat mielenosoitukset ja tunkeutuminen tai asiaton oleskelu (*trespassing*).⁵⁹ Mielenosoitus ei ole Berglundin tarkoittamalla tavalla häiritsevä, mikäli se kestää vain muutaman tunnin ja nauttii joko lain nojalla tai tosiasiallisesti auktoriteettien hyväksyntää.⁶⁰ Mielenosoitusoikeus ei siis suojaa Berglundin määritelmän mukaista häiritsevää mielenosoitusta, sillä se on luonteeltaan lainvastainen. Häiritsevä mielenosoitus voi siitä huolimatta oikeuttaa itsensä muilla tavoin.

Tässä vaiheessa on huomautettava, että Meadin ja Berglundin lähestymistavat ja muun muassa häiritsevän mielenosoituksen määritelmät eroavat toisistaan; Mead tarkastelee mielenosoituksissa sallitun häiriön määrää ja laatua kansainvälisessä oikeuskäytännössä mielenosoitusoikeuden (oikeuden rauhanomaiseen kokoontumiseen) soveltamisen näkökulmasta, kun taas Berglund pyrkii hahmottelemaan häiritsevää mielenosoitusta itsenäisenä mielenosoitustyyppinä. Myös Mead kuitenkin huomauttaa, että vaikka valtioilla onkin nykyään periaatteessa velvollisuus sietää mielenosoituksesta aiheutuvaa *satunnaista* ja *välttämätöntä* häiriötä – tai ainakaan kansainvälinen oikeus ei täysin sulje näitä rauhanomaisen kokoontumisen suojan ulkopuolelle – ei häiritsevyyden *taktista* hyödyntämistä

---

⁵⁷ mt.

⁵⁸ mt., s. 238.

⁵⁹ Berglund 2023, s. 240.

⁶⁰ mt.

silti suvaita lainkaan samalla tavoin.⁶¹ Berglund puhuuikin nähdäkseni nimenomaan taktisesti häiritsevistä mielenosoituksesta.

Berglundin häiritsevä mielenosoitus on eräänlainen yhdistelmä liberaalia kansalaistottelemattomuutta ja anarkistista suoraa toimintaa, ja se pohjaa oikeutuksensa molempiin. Berglund argumentoi, että konkreettisesti häiritsevä mielenosoitus voi oikeuttaa itsensä prefiguratiivisesti. Prefiguratiivinen oikeutus on alun perin anarkistinen termi, joka viittaa mielenosoituksen kontekstissa keinojen ja tavoitteiden harmoniseen suhteeseen; mielenosoitus on prefiguratiivisesti legitiimi, jos sen keinot ovat sopusoinnussa mielenosoittajien arvojen ja tavoitteiden kanssa ja ikään kuin luovat ennakoivasti tavoiteltua tulevaisuutta (*to prefigure*).⁶² Toisaalta häiritsevä mielenosoitus kasvattaa legitimeettiään noudattamalla ainakin näennäisesti liberaalin kansalaistottelemattomuuden periaatteita, kuten häiriön aiheuttamisen tai lain rikkomisen viimesijaisuutta ja yleistä oikeusjärjestyksen ja demokratian kunnioitusta.⁶³ Häiritsevän mielenosoituksen valttikortti piileekin nimenomaan kansalaistottelemattomuuden ja suoran toiminnan strategisessa yhdistämisessä; kansalaistottelemattomuuden sanasto tekee mielenosoituksesta yleisesti hyväksyttävämmän, kun taas prefiguratiivisuus voi antaa sille moraalisen oikeutuksen.

Mielenosoituksia kritisoidaan usein siitä syystä, että ne häiritsevät sivullisia, jotka eivät ole vastuussa mielenosoituksen protestoimasta epäkohdasta. Krahn kuitenkin huomauttaa, että useimmiten mielenosoittajien ei ole mahdollista saavuttaa kritiikillään suoraan vastuussa olevaa tahoja, jolloin kritiikki on pyrittävä toimittamaan perille välillisesti. Mikäli mielenosoituksesta ei saisi aiheutua (satunnaista tai taktista) välillistä häiriötä ulkopuolisille, olisivat valtahierarkian huipulla olevat tahot käytännössä koskemattomia.⁶⁴ Näin alhainen sietokyky taktisesti häiritseviä mielenosoituksia kohtaan aiheuttaa myös perustavanlaatuisemman ongelman kuin vain yksittäisen mielenosoitustyyppin rajoittamisen; se vie pohjan koko oikeudelta.

---

⁶¹ Mead 2024, s. 242.

⁶² Berglund 2025, s. 252.

⁶³ mt. s. 240.

⁶⁴ Krahn 2025, s. 172–173.

4 Määrittelymonopoli ja mielenosoitusoikeuden rajoittaminen

4.1 Mielenosoitusten poliisikontrolli

Mielenosoitusten kontrolli – tai repressio, kuten sitä sosiaalisia liikkeitä koskevassa tutkimuskirjallisuudessa usein nimitetään – on monimuotoista ja sisältää sekä poliisin että muiden toimijoiden harjoittamaa kontrollia. Kurtzin ja Smitheyn mukaan repressio käsittää valtaapitävien pyrkimyksiä demobilisoida vaikutusvaltaisia instituutioita kritisoivaa toisinajattelua ja yhteiskunnallista liikehdintää.⁶⁵ Jennifer Earl määrittelee repressioon mielenosoitusten ehkäisyksi, kontrolloinniksi ja estämiseksi. Repression tehtävänä on Earlin mukaan ehkäistä ja vähentää sosiaalisen, kulttuurisen ja poliittisen vallan haastamista.⁶⁶ Ellefsen ja Jämte käyttävät repressioon sijaan termiä mielenosoitusten sosiaalinen kontrolli korostaakseen sitä, että repressioon toimijat, metodit ja seuraukset ovat moninaisia.⁶⁷ Koska tämä tutkimus keskittyy poliisin rooliin mielenosoitusten kontrolloinnissa, käytän termiä mielenosoitusten poliisikontrolli. Erotuksena repressiosta kontrollin näkökulma korostaa myös poliisin funktiota yleisen järjestyksen ylläpitäjänä.

Valeria Vegh Weisin mukaan rikoskontrollin valikoivuutta voidaan eritellä käsitteiden primääri-/sekundäärikriminalisaatio ja yli-/alikriminalisaatio avulla. Primäärikriminalisaatio tarkoittaa jonkin teon valikoimista kriminalisaation kohteeksi rikoslaissa.

Sekundäärikriminalisaatio taas tarkoittaa poliisin valintaa siitä, mitä rikoslaissa kriminalisoituja tekoja valvotaan ja mitä ei. Teot voivat olla sekä primääri- että sekundääriasteessa joko yli- tai alikriminalisoituja. Käsitteet muodostavat nelikentän niin, että teko voi olla alikriminalisoitu molemmissa asteissa, ylikriminalisoitu molemmissa asteissa, ylikriminalisoitu rikoslaissa mutta alikriminalisoitu poliisin valvonnassa tai alikriminalisoitu rikoslaissa mutta ylikriminalisoitu poliisin valvonnassa.⁶⁸

Poliisin toiminnan ennalta-arvaamattomuus ja liiallinen voimankäyttö mielenosoituksissa voi vaikuttaa mielenosoittajiin tukahduttavasti sensuurin tavoin rajoittaen heidän tosiasiallisia mahdollisuuksiaan käyttää lakisääteistä mielenosoitusoikeuttaan.⁶⁹ Oletusarvoisesti voisi siis kuvitella, että mahdollisimman voimakas ja väkivaltainen repressio tukahduttaisi

---

⁶⁵ Kurtz – Smithey 2018, s. 2.

⁶⁶ Earl 2011, s. 262.

⁶⁷ Ellefsen – Jämte 2023, s. 570.

⁶⁸ Vegh Weis 2017, s. 20–21.

⁶⁹ Visser – Pali 2024, s. 10.

mielenosoituksia tehokkaimmin. Kurtz ja Smithey kuitenkin huomauttavat, että etenkin väkivallattomien mielenosoituksen pakottava tai väkivaltainen kontrolli usein kostaatuu repression toimijoille, koska se saattaa kääntää yleisen mielipiteen näitä vastaan.⁷⁰ Mikäli poliisi tai valtio kuitenkin määrittelee mielenosoittajat määrittelymonopolin avulla väkivaltaisiksi tai muutoin esimerkiksi yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaaviksi, mielenosoittajiin kohdistettava kontrolli on mahdollista oikeuttaa.

4.2 Väkivallan semantiikka

Judith Butlerin mukaan valtioilla ja instituutioilla on tapana nimittää väkivaltaisiksi hyvin moninaisia poliittisen toisinajattelun (*dissent*) ilmaisuja, kuten kulkuemielenosoituksia, leiriytymisiä, kokoontumisia, boikotteja ja lakkoja riippumatta välttämättä niiden tosiasiallisesta väkivaltaisuudesta tai väkivallattomuudesta.⁷¹ Mielenosoituksen väkivaltaisuuden määrittelymonopoli on käytännössä poliisilla, sillä se on mielenosoitusten kontrollista vastaava väkivaltamonopolin toimeenpaneva elin. Väkivallan määrittely on tehokas keino kontrolloida mielenosoituksia, sillä mielenosoittajien leimaaminen potentiaalisesti tai tosiasiallisesti väkivaltaisiksi voi oikeuttaa näihin kohdistettavan poliisiväkivallan itsepuolustuksena.⁷² Toisaalta mielenosoittajien määrittelemineen väkivaltaisiksi voi sulkea mielenosoituksen myös mielenosoitusoikeuden suojan ulkopuolelle, koska mielenosoitusoikeus ei suojaa väkivaltaista mielenosoitusta.

Erittelevä poliisikontrolli (*differentiated policing*) viittaa siihen, kuinka poliisi kohtelee eri mielenosoittajia eri tavoin esimerkiksi mielenosoittajien väkivaltaisuuden tai väkivallattomuuden perusteella. Tämä saattaa saada aikaan kuiluja mielenosoittajien välillä ja johtaa poliisin ja ”hyvien” mielenosoittajien yhteistyöhön sekä mielenosoittajien itsesensuuriin. Nykyään väkivalta mielenosoituksissa on lähes universaalisti torjuttu osittain siksi, että poliisi suhtautuu siihen niin ankarasti.⁷³

Wallin mukaan EIT tiedostaa nykyisellä tulkintalinjallaan valtioiden taipumuksen ennakkoluuloihin niiden toimintaa kritisoivia mielenosoituksia kohtaan ja odottaa valtioilta parempia todisteita mielenosoittajien väkivaltaisuudesta kuin aiemmin. Orsolya Salátin mukaan lähdekritiikki koskee kuitenkin nimenomaan valtioiden vainoharhaisuutta tulevien

---

⁷⁰ Kurtz – Smithey 2018, s. 2–3.

⁷¹ Butler 2020, s. 10–11.

⁷² mt. s. 11.

⁷³ Fritsch – Kretschmann 2022, s. 25.

mielenosoitusten hypoteettista väkivaltaisuutta kohtaan eikä niinkään jo tapahtuneita, poliisin väkivaltaiseksi määrittelemiä mielenosoituksia. Jo tapahtuneiden mielenosoitusten suhteen EIT vaikuttaa oletusarvoisesti hyväksyvän valtion ja poliisin väkivallan määritelmän ja siten mielenosoitukseen kohdistetun poliisikontrollin. Lisäksi mielenosoitusten kommunikatiivisen funktion normatiivisuuden hengessä mielenosoituksen on oltava rauhanomainen, ja pienikin viittaus konkreettiseen voimankäyttöön väkivaltamonopolia vastaan usein rikkoo mielenosoituksen fantasian ja oikeuttaa mielenosoittajiin kohdistettavan väkivallan.⁷⁴

Tässä piilee keskeinen ristiriita mielenosoitusoikeuden ja mielenosoitusten tosiasiallisen kontrollin välillä. Kansainvälisen mielenosoitusoikeuteen liittyvän ihmisoikeusnormiston ja oikeuskäytännön mukaan mielenosoitus tulisi tulkita oletusarvoisesti rauhanomaiseksi, ja todistustaakka konkreettisesta väkivaltaisuudesta on mielenosoitusoikeuteen puuttuvalla auktoriteetilla, kuten poliisilla. Edes yksittäisten mielenosoittajien väkivaltaisuus ei oikeuta rajoittamaan koko ryhmän mielenosoitusoikeutta.⁷⁵ Mikäli poliisilla kuitenkin on määrittelymonopoli mielenosoituksen tapahtumien tosiasiallisesta luonteesta – tässä tapauksessa valta määrittellä mielenosoittajat väkivaltaisiksi tai muutoin turvallisuusuhaksi ja siten oikeuttaa näihin kohdistettava kontrolli – on mielenosoitusoikeuden tarjoama suoja tosiasiallisesti melko heikko.

4.3 Mielenosoituksen epäpolitisaatio

Poliisin tehtäviin kuuluvat yhtäältä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ja toisaalta mielenosoituksen toteutumisen turvaaminen. Poliisin lakisääteisten velvollisuuksien välillä vallitsee nähdäkseni keskeinen ristiriita. Robert Reinerin mukaan järjestyksen ylläpitäminen on konservatiivinen funktio.⁷⁶ Mielenosoituksella puolestaan pyritään usein progressiiviseen muutokseen kiinnittämällä huomiota johonkin epäoikeudenmukaiseksi koettuun asiointilaan, kuten tiettyyn lakiin, valtion viranomaisten toimintaan, tai esimerkiksi kaupallisen yrityksen toimintaan. Nähdäkseni mielenosoitusten keskeinen funktio on nimenomaan kritisoida ja pyrkiä välillisesti muuttamaan yleistä järjestystä, jota poliisi puolestaan pyrkii suojelemaan ja ylläpitämään. Tämä selittää mahdollisesti osaltaan väkivaltamonopolin ja poliisin alhaista sietokykyä etenkin häiritseviä mielenosoituksia kohtaan.

---

⁷⁴ Wall 2024, s. 1388–1389.

⁷⁵ Amnesty 2024, s. 12.

⁷⁶ Waddington 1987, s. 37.

Katharina Fritschin ja Andrea Kretschmannin mukaan länsieurooppalaisissa demokratioissa mielenosoituksiin suhtaudutaan nykyään enenevässä määrin uhkana järjestykselle ja turvallisuudelle sen sijaan, että niitä kohdeltaisiin legitiimeinä poliittisen tahtotilan ilmaisuina.⁷⁷ Mielenosoitusten diskursiivinen määrittely epädemokraattiseksi puolestaan aiheuttaa sen, että mielenosoittajiin ei suhtauduta enää demokraattisesti vaikuttavina kansalaisina, vaan valtion turvallisuutta ja järjestystä uhkaavina vihollisina, *Toisina*.⁷⁸ Tällöin mielenosoitusten poliisikontrollin lisääminen ja koventaminen oikeutetaan valtion sisäisellä turvallisuudella.⁷⁹ Ellefsen ja Jämte huomauttavat, että erilaisten aktivistiryhmien leimaaminen terroristeiksi tai muuten yleiselle järjestykselle haitallisiksi altistaa heidät entistä laajemmalle repressiolle ja aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia aktivisteille ja organisaatioille.⁸⁰ Stigmatisointi onkin samaan aikaan sekä yksi kontrollin muoto että oikeutus tulevalle kontrollille.

Fritschin ja Kretschmannin mukaan toiseuttamisen logiikka juontaa juurensa kolonialistisiin ja imperialistisiin siirtomaahallintoihin. Se näkyy kuitenkin enenevässä määrin myös liberaalien demokratioiden mielenosoituskontrollissa. Yhä maltillisempia ja valtavirtaisempia mielenosoituksia määritellään uhaksi valtiolle ja liberaalille demokratialle toiseuttamisen logiikan avulla.⁸¹ Tämä on nähdäkseni esimerkki Aimé Césairen ja Hannah Arendtin imperiaalisesta bumerangiteoriasta; aiemmin siirtomaissa käytetyt hallinnon ja kontrollin keinot palaavat aikanaan takaisin lähtömaahan, ja niitä käytetään kontrolloimaan vuorostaan imperialistisen ytimen kansalaisia.⁸²

Mielenosoitusten kriminalisaatio – tai tässä tapauksessa poliisikontrolli – heijastaa valtiovallan tavoitteita ehkäistä poliittista konfliktia valtarakenteiden turvaamiseksi ja vallan säilyttämiseksi.⁸³ Walter Benjaminin mukaan poliisikontrolli heijastaa jokaisen oikeusjärjestyksen ytimessä olevaa säännönmukaisen hätätilan logiikkaa (*state of emergency as a rule*), joka voi oikeuttaa perus- ja ihmisoikeuksiin puuttumisen.⁸⁴ Giorgio Agambenin mukaan mielenosoitusten kriminalisaatio poikkeustilojen kautta siirtää huomiota pois niiden

---

⁷⁷ Fritsch – Kretschmann 2022, s. 24.

⁷⁸ mt.

⁷⁹ mt. s. 26.

⁸⁰ Ellefsen – Jämte 2023, s. 568.

⁸¹ Fritsch – Kretschmann 2022, s. 26.

⁸² Go 2023, s. 17–18.

⁸³ Fritsch – Kretschmann 2022, s. 27.

⁸⁴ Gentili 2019, s. 263.

taustalla vaikuttavista yhteiskunnallisista konflikteista ja johtaa turvallistamista korostavaan hallintoon (*regime of securitization*), minkä seurauksena mielenosoitus epäpolitisoituu.⁸⁵

Maroton ym. mukaan poliisin toiminta yhtäältä nostaa mielenosoituksiin osallistumisen kynnystä ja siten tukahduttaa tulevia protesteja ja toisaalta epäpolitisoi mielenosoituksen keskittymällä sen viestin ja agendan sijaan sen tapaan ja mahdollisiin lainrikkomisiin. Näin mielenosoittajat muuttuvat poliittisista subjekteista mahdollisiksi rikollisiksi.⁸⁶ Esimerkiksi kun Helsingin poliisi puhuu Elokapiinasta, se puhuu liikenteen sujuvuudesta, häiriöstä ja mielenosoituksen olennaisesta lainvastaisuudesta.⁸⁷ Maroton ym. mukaan myös pelkkä poliisin näkyvä läsnäolo mielenosoituksissa viestii, että kyse on vähintäänkin vaarallisesta, ellei jopa rikollisesta toiminnasta.⁸⁸ Määrittelymonopolin voimalla mielenosoitus muuttuu suojeltavasta kansalaisvaikuttamisesta häiriöksi ja uhaksi, jota on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden nimissä rajoitettava.

---

⁸⁵ Fritsch – Kretschmann 2022, s. 27.

⁸⁶ Maroto – González-Sánchez – Brandariz 2019, s. 15–16.

⁸⁷ Helsingin poliisilaitos 2024a ja 2024c.

⁸⁸ Maroto – González-Sánchez – Brandariz 2019, s. 15.

5 Johtopäätökset

Vaikka mielenosoitusoikeus on muodollisesti demokraattisen oikeusvaltion kulmakivi, valtion legitiimin väkivallankäytön monopoli ja määrittelymonopoli kuitenkin olennaisesti rajoittavat sen harjoittamista. Valtiolla on insentiivi suvaita mielenosoituksia tiettyyn pisteeseen asti, jotta se yhtäältä vaikuttaa demokraattiselta ja reilulta ja toisaalta pystyy kanavoimaan toisinajattelun legalistiseen kehikkoon, jota on helpompi hallita kuin suoraa vastarintaa. Mielenosoituksia suojataan, kunhan ne eivät sisällöltään tai toimintatavoiltaan liiaksi uhkaa olemassa olevia valtarakenteita. Kun mielenosoitus ylittää tietyn rajan – esimerkiksi häiritsee taloudellista toimintaa liiaksi, kritisoi tai häiritsee poliisia liiaksi, on vaatimuksiltaan liian vallankumouksellinen tai saavuttaa liian suuren suosion –, valtion väkivaltamonopoli konkretisoituu ja paljastaa itsensä poliisikontrollin muodossa.

Mielenosoitusoikeutta rajoittaa mielenosoitusten kommunikatiivisen funktion ylikorostaminen konkreettisen funktion kustannuksella. Tästä havainnollistava esimerkki on poliisin ja tuomioistuinten alhainen sietokyky konkreettisesti häiritseviä mielenosoituksia kohtaan. Häiritsevä mielenosoituksen tehokkuus perustuu nimenomaan mielenosoituksen konkreettisen funktion hyödyntämiseen. Mikäli konkreettisesti häiritsevä mielenosoitus suljetaan mielenosoitusoikeuden suojan ulkopuolelle, on mielenosoitusoikeus käytännössä huomattavan kapea.

Väkivaltamonopolin logiikka näkyy erityisen selvästi mielenosoituksissa. Mielenosoittajien ei sallita käyttää väkivaltaa (tai muutenkaan häiritä liiaksi), ja mielenosoituksen väkivaltaisuus (tai liiallinen häiritsevyys) johtaa mitä todennäköisimmin sen hajottamiseen. Poliisilla on kuitenkin määrittelymonopoli mielenosoituksen luonteesta ja harkintavalta tilanteen edellyttämästä kontrollista, jolloin mielenosoitus tapahtuu käytännössä poliisin ehdoilla. Mielenosoitusten poliisikontrollin avulla mielenosoitus epäpolitisoidaan eli määritellään poliittisen osallistumisen ja mielipiteenilmaisun sijaan häiriöksi tai uhaksi esimerkiksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Koska mielenosoitusoikeus suojaa nimenomaan rauhanomaisia mielenosoituksia, mielenosoittajien määrittelyminen potentiaalisesti tai tosiasiallisesti väkivaltaisiksi on tehokas keino delegitimisoida mielenosoitus ja siten oikeuttaa siihen kohdistettava poliisikontrolli. Poliisikontrollilla voi olla myös tukahduttava vaikutus mielenosoituksiin osallistumiseen ja siten mielenosoitusoikeuden käyttämiseen, mikäli poliisin toiminta koetaan epälegitiimiksi, väkivaltaiseksi, tai mielivaltaiseksi.

Jeff Ferrell kuitenkin huomauttaa, ettei vastarintaa voi koskaan täysin prekludoida.⁸⁹

Mielenosoitukset synnyttävät osallistujissa solidaarisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, ja nämä myönteiset, ”prefiguratiiviset” tunteet voimaannuttavat ja saavat jatkamaan taistelua.⁹⁰

Tämä tutkielma oli suhteellisen teoreettinen katsaus mielenosoitusoikeuden problematiikkaan ja mielenosoitusten ja väkivaltamonopolin jännitteeseen suhteeseen. Koska aihe on laaja, ei tutkimusta voi pitää tyhjentävänä vastauksena, vaan jatkotutkimusta tarvitaan. Näkökulmaa voisi suunnata tarkemmin esimerkiksi kansalliseen kontekstiin ja tarkastella, miten verrattain korkea luottamus poliisiin vaikuttaa määrittelymonopolin tehokkuuteen Suomessa. Etenkin median roolia määrittelymonopolin ylläpitämisessä olisi nähdäkseni mielekästä tutkia Suomessakin. Myös häiritsevän mielenosoituksen tutkimusta olisi syytä syventää.

---

⁸⁹ Ferrell 2019, s. 611.

⁹⁰ mt., s. 607.

Liite 1. Seminaarityöhön tehdyt muutokset

Tämä notaarityö on laadittu seminaarityön ”Poliisi ja mielenosoituskontrolli” pohjalta. Seminaarityön kirjoittamiseen osallistuivat minun lisäksi Aino Aro ja Ville Piirainen.

Seminaarityön työnjako oli seuraavanlainen: Aino kirjoitti luvut 2 *Elokuva: Selma*, 4 *Menetelmät ja aineistot*, 6.1 *Poliisikontrollin keinoja Elokapinan Länsiväylä-mielenosoituksessa: empiirinen videoanalyysi* ja 6.2 *Mielenosoituksen poliisikontrollin syyt ja seuraukset* yhdessä minun kanssani. Minä kirjoitin edellä mainitun lisäksi luvut 3.3 *Valtion väkivaltamonopoli* ja 8 *Johtopäätökset*. Ville kirjoitti luvut 3.1 *Kriittinen kriminologia*, 3.2 *Aktivistikriminologia*, 5.1 *Poliisitoiminnan historia* ja 5.2 *Mielenosoitusten poliisikontrolli*. Loppu tekstistä oli yhdessä kirjoitettua. Lopuksi minä oikoluin tekstin, korjasin kieliä ja yhtenäistin argumentaatiota.

Notaarityössäni pyrin syventämään teorioita valtion väkivaltamonopolista ja määrittelymonopolista. Suuntasin analyysini mielenosoitusoikeuden problematiikkaan ja tarkastelin sen jännitteistä suhdetta mielenosoitusten poliisikontrolliin. Notaarityö pohjaa siis melko löyhästi seminaarityöhön, mutta hyödynsin joitakin seminaarityön osioita. Johdantoon sisällytin pätkiä seminaarityön kriittistä kriminologiaa ja aktivistikriminologiaa käsittelevistä luvuista 3.1 ja 3.2 sellaisenaan sekä yksittäisiä huomioita lähteineen seminaarityön johdannosta. Mielenosoitusten poliisikontrollia käsittelevä notaarityön luku 4.1 sisältää osia seminaarityön luvusta 5.2. Lisäksi hyödynsin seminaarityön lukua 3.3 valtion väkivaltamonopolista sekä joitakin huomioita seminaarityön luvusta 6.2 poliisikontrollin seurauksista.